

ВАСИЛЕНКО Ф.О., ЕК-461

Науч. кер.: Пупова Ю.С., асист.

Східноукраїнський національний університет ім. В.Даля,
м. Луганськ

СУЧАСНІ ПЕРСПЕКТИВИ СИСТЕМ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ ПОТОКАМИ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ

Рассмотрены основные принципы финансовых потоков в банковском секторе, обобщены методы и подходы в сфере управления банковской деятельностью. На основании рассмотрения инструментария управления разнообразными финансовыми потоками обобщена схема взаимозаменяемости активов в соответствующем управлении. Это позволило раскрыть основные составляющие общего механизма управления финансовыми потоками.

Актуальність. Сучасні тенденції розвитку економіки країни та світу поставили перед банками складну задачу пошуку шляхів подолання наслідків фінансової кризи, вдосконалення процесів управління та підвищення конкурентоспроможності банків в умовах несприятливого зовнішнього та внутрішньосередовища.

Банківський сектор зіткнувся зі зростанням неплатежів, зниженням попиту на товари та послуги, погіршенням умов контрактів та платежів. В цій ситуації принципово важливим питанням є вдосконалення процесів управління існуючими фінансовими ресурсами та оптимізація фінансових потоків банків.

Ціль дослідження: розвиток підходів і методів фінансових потоків та особливостей побудови системи управління фінансовими потоками банківського сектору.

Основна частина. Функціонування системи управління фінансовими потоками передбачає, що всі фінансові потоки формуються, розподіляються та використовуються в процесі діяльності банку. Загальні стратегії управління фінансовими потоками банку реалізуються через систему методів управління. В процесі реалізації будь-якої із стратегій використовуються дві групи методів — методи управління структурою балансу і методи управління, пов'язані з проводкою позабалансових фінансових операцій (страхування, хеджування, спекулятивні операції з фінансовими дериватами, арбітраж з контрольованим ризиком і так далі). Методи управління структурою балансу досить громіздкі, складні для реалізації в практичній діяльності і потребують значних витрат часу і засобів. В той же час методи управління, які передбачають проведення позабалансових операцій, характеризуються як зручні, гнучкі і мобільні і роблять можливим швидке і раціональне проведення реструктуризації позицій банку відповідно кон'юнктури ринку.

Нині в міжнародній банківській практиці удосконалення інструментарію управління фінансовими потоками банку відбувається досить динамічно, а новітні методики і фінансові конструкції часто об'єднують проводки балансових і позабалансових операцій. Проте для вітчизняних банків вибір методів управління досить обмежений, оскільки нерозвиненість окремих сегментів внутрішнього фінансового ринку, зокрема ринку фінансових деривативів, робить неможливим вживання досконалих методик. Для українських банківських установ доступними залишаються методи управління структурою балансу.

Об'єктом управління фінансовою діяльністю комерційного банку є фінансові потоки, що відображують в динамічному банківському балансі. Теоретично реальну економічну систему, якою є банк, можна описати, користуючись багаточисельними моделями, які відображують всілякі аспекти її існування і залежать від рівня деталізації управлінських процедур. Проте з точки зору доцільності і повноти інформаційного забезпечення за модель фінансової діяльності банку раціонально прийняти бухгалтерський баланс.

Отже, в процесі управління фінансами банківський баланс розглядається як структурна модель, яка описує фінансову структуру і стан банку в бухгалтерських оцінках

на певний фіксований момент часу. При цьому пріоритетними є вивчення властивостей балансу як генератора доходів і витрат банку. При такому підході баланс трактуючи не як звітна форма, а елемент методу бухгалтерського обліку, характерною ознакою якого є динамізм. Таким чином, динамічний баланс банку розглядається як об'єкт управління з параметрами прибутковості і ризиків.

Залежно від рівня деталізації управлінських процедур і завдань, які виникають в процесі управління фінансовими потоками банку, об'єкти управління можуть бути конкретизовані. Зокрема, на певних етапах управлінського процесу об'єктами можуть стати капітал банку, зобов'язання, портфелі кредитів, ЦІННИХ паперів або реальних інвестицій. Рівень деталізації об'єктів вибирають залежно від поставленої мети і об'ємів доступної інформації.

Вміст управлінського процесу, ідентифікація об'єктів управління, процедури і інструментарій фінансового менеджменту в банку залежать від загальної спрямованості управлінського процесу і тимчасового горизонту ухвалення управлінських рішень. За цими ознаками можна виділити три основні етапи (блоку) процесу фінансового управління банком. На першому здійснюється стратегічне управління фінансами банку, на другому — тактичне управління банківськими портфелями, на третьому — оперативне управління фінансовими потоками банку. Ці етапи управління фінансовою діяльністю банку відрізняються по рівню деталізації, складом і кількістю об'єктів управління і вживаними методами управління (див. рис. 1).

Етапи аналізу

Об'єкти аналізу

Баланс банку

Активи

Зобо'язання

Капітал

Портфель ліквідних коштів;
Портфель вкладень в інші банки;
Кредитний портфель;
Портфель цінних паперів;
Портфель немонетарних активів;
Заборгованість перед бюджетом та НБУ;
Заборгованість перед банками;
Заборгованість перед клієнтами;
Цінні папери власного боргу;
Інші пасиви;
Капітал
Ліквідність; Валютна позиція; Геп; Спред;
Маржа; Прибуток

I етап. Аналіз у стратегічному
управлінні

II етап. Аналіз банківських портфелів (автономний підхід)

III етап. Оперативний аналіз фінансових потоків (інтегрований підхід)

Рис. 1. Структурно-логічна схема поетапного управління фінансами банку

На першому етапі в процесі стратегічного управління орієнтуються на ринкову оцінку власного капіталу банку. Результати фінансової діяльності банку оцінюються в координатах «прибутковість-ризик» за допомогою укрупнених показників, таких як співвідношення між власним капіталом, зобов'язаннями і активами банку, конкурентний рівень прибутку на активи і прибутки на капітал.

На другому етапі об'єктом управління є окремі банківські портфелі, кількість і склад яких визначається необхідним рівнем деталізації (один з можливих варіантів класифікації див. рис. 1). З точки зору інформаційного забезпечення в основу класифікації портфелів найкраще покласти ті самі ознаки, за якими класифіковані балансові рахунки в Плані рахунків бухгалтерського обліку комерційних банків.

Особливість другого етапу полягає в ухваленні управлінських рішень відносно кожного окремого банківського портфеля. В такому разі портфелі розглядаються в координатах «прибутковість-ризик» ізольовано, без врахування взаємозв'язків з іншими портфелями. При цьому управлінські рішення направлені на пошук оптимальної структури і складу кожного банківського портфеля. Зрозуміло, що за умови формування всіх портфелів за принципом максимізації прибутковості і обмеження допустимої ризику вартість капіталу банку за інших однакових умов зростатиме. Проте автономне управління банківськими портфелями не дає можливості оптимізувати загальну структуру балансу і фінансові показники діяльності банку.

Це завдання вирішується на третьому етапі в процесі оперативного управління фінансовими потоками банку. На цьому етапі застосовують методи інтегрованого управління балансом банку, об'єднані назвою «Управління активами і пасивами банку». Оперативне управління активами і пасивами пов'язане перш за все з щоденним управлінням банківським балансом, яке здійснюється з позицій оцінювання співвідношення «прибуток-ризик». Цей підхід базується на виявленні інтегральних показників, які характеризують співвідношення активів і пасивів банку. Інтегральні показники отримують через «згортання» окремих показників і розглядають як загальносистемні характеристики.

Висновки. Таким чином, в результаті дослідження підходів до визначення руху фінансових потоків та особливостей побудови системи управління фінансовими потоками банку обґрунтовано:

необхідність визначення вартості руху фінансових потоків з урахуванням вартості їх обслуговування, яка дозволяє визначити реальну суму витрат, пов'язану з формуванням, розподілом та використанням фінансового потоку;

вартість обслуговування фінансових потоків обумовлюється зовнішніми (загальні тенденції ринків, регулятивна політика держави, інституційні особливості, ін.) та внутрішніми (стан, конструкція, надійність системи, наявність офіційних та неофіційних домовленостей між учасниками процесу формування, розподілу та використання фінансових потоків, ін.) факторами, що відбивається на відповідних вхідних та вихідних фінансових потоках банку;

Бібліографічний список

1. **Азаренкова Г.М.** Фінансові потоки в системі економічних відносин. — Х.: ВД «ИНЖЕК», 2006. — 328с.
2. **Примостка Л.О.** Фінансовий менеджмент у банку: Підручник. — К.: КНЕУ, 2004. — 468 с.
3. **Любунь О.** Управління та ефективність стратегічного планування банку // Банківська справа. — 2007. — №6. — с. 8–12.
4. **Шпачук В.** Структура банку: основні засади її ефективності // Вісник НБУ. — 2006. — №10. — с. 30–32.
5. **Бакун О.** Сучасні аспекти фінансового управління економічними процесами // Вісник НБУ. — 2006. — №10. — с.23–25.
6. **Брігхем Є.** Основи фінансового менеджменту: Пер. з англ. — К.: Молодь, 1997. — 1000с.
7. **Ван Хорн Дж.К.** Основы управления финансами: Пер. с англ. / Гл. ред. серии Я.В. Соколов, 1995. — 800 с.
8. Електронний ресурс. — Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/Publication/an_rep.htm.